

İngiltere Enerji Politikası Perspektifleri ve İngiliz Elektrik Fiyatları Artışı Trendi ile ilgili Ana Muhalefet İşçi Partisi Mayıs 2015 Genel Seçim Stratejisi

Ahmet Cangüzel Taner

Fizik Yüksek Mühendisi

Fizik Mühendisleri Odası (canguzel.taner@gmail.com)

Avrupa elektrik fiyatları sürekli artma eğilimi içinde bulunmaktadır. Bunun en büyük nedenleri arasında 2008 yılında yaşanmaya başlayan küresel ekonomik krizler ve global finansal iflaslar sonrası yeniden yükselme trendi içine giren dünya petrol ve doğalgaz fiyat tarifeleri ile birlikte düşük karbon ekonomileri kapsamında uygulanan yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) projeleri rüzgar elektrik santralleri (RES) ve güneş enerjisi santralleri (GES) yatırımları sübvansiyonları ve mali destekleri sayılmaktadır. Enerji devrimi ve elektrik rönesansı olarak bilinen enerji dönüşümü (Energiewende) perspektifi çerçevesinde 2022 yılına kadar kademeli olarak Almanya karbonsuz nükleer elektrik santralleri kapatılması kararı ve sera gazı emisyonları olmayan yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) yatırım maliyetleri Alman elektrik fiyatları üzerinde olumsuz etki oluşturmaktadır. Belirtilen olumsuzluklara ilaveten Almanya enerji nakil hatları ağı yenileme çalışmaları da Avrupa elektrik fiyat tarifeleri içinde en pahalı elektrik fiyatının Almanya'da görülmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan, Avrupa Birliği (AB) önde gelen bir üyesi sayılan Fransa elektrik üretimi yaklaşık %75 oranında karbon emisyonları ve karbondioksit salımları bulunmayan ileri yenilikçi nükleer santraller kanalıyla karşılanmaktadır. Ayrıca, akılcı ve çevreye duyarlı karbonsuz yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) yatırımları sayesinde hem düşük Fransız elektrik fiyatları hem de global ısınma ve küresel iklim değişikliği sorunları açısından önemli olan doğa dostu karbondan arıtılmış ve karbonsuzlaştırılmış atmosfer yaratılmaktadır. İngiltere'de ise Ana Muhalefet İşçi Partisi İngiliz elektrik fiyatları artışı eğilimini dizginlemek, kontrol ve denetim altına almak için günümüz koşullarında sağlam kriterlere dayanmayan bir ulusal enerji politikası izlenmesini teklif etmektedir. Örneğin, İngiltere İşçi Partisi Lideri Edward Samuel Miliband tarafından son önerilen İngiliz ailelerinin enerji faturaları ve elektrik tarifeleri mali yüklerinin azaltılması perspektifinin ülkede menfi bir etki meydana getirmesi de olası görülmektedir.

Son zamanlarda enerji firmalarının elektrik tüketicisi işletmelere ve İngiliz ailelerine çok yüksek enerji faturaları göndermesi ülkede ekonomik açıdan oluşan tatsız sürprizlerin kaynağını teşkil etmektedir. Hızla yükselme trendi gösteren İngiltere elektrik faturaları ilginç gelişmelere de sahne olmaktadır. İngiliz Ana Muhalefet İşçi Partisi Lideri Ed Miliband 24 Eylül 2013 tarihinde partinin yıllık olağan kongresinde yaptığı konuşmada Mayıs 2015 yılında yapılacak genel seçimlerden sonra İngiltere gaz ve elektrik fiyatları tarifelerinin dondurulması önerisini ortaya atmıştır. Ciddi şekilde yankı uyandıran öneri ile Mr Miliband, dondurulan elektrik ve gaz fiyat tarifeleri sayesinde her bir İngiliz elektrik tüketicisinin yılda 120 pound (190 dolar) tasarruf sağlayacağını hesaplamaktadır. Böylece Ana Muhalefet İşçi Partisi İngiltere enerjileri faturaları üzerinden 2015 genel seçimlerinde geniş bir seçmen kitlesinin oylarını almayı planlamaktadır. Enerji firmalarını yakından ilgilendiren teklifin kamuoyunda gerçekten rağbet görmesi de muhtemeldir. İşçi Partisi, enerji fiyatlarının dondurulması ile İngiltere gaz ve elektrik dağıtım şirketleri gelirleri üzerindeki maliyetlerin 4.5 milyar pound olacağını tahmin ederken diğer beklentiler ise maliyetin

7 milyar pound 'a kadar ulaşacağı yönündedir. İngiliz elektrik ve gaz dağıtım firmaları maliyetleri aşağıya çekmek için seçim öncesi enerji fiyatlarını yükselttiği takdirde de tüketiciler iktidardaki hükümeti suçlayabilecektir. İngiltere elektrik ve gaz idareleri ayrıca çekici, açık aynı zamanda belirgin hedefler doğrultusunda da hareket etmektedir. Son derece güçlü markette British Gas, EDF, E.ON, npower, Scottish Power ve SSE olmak üzere sadece 6 büyük firma bulunmaktadır. Accenture adlı danışmanlık firmasından Omar Abbosh, üç yıl içinde enerji fiyatlarının %30 oranında yükselmesinin de söz konusu firmalar tarafından artışın kötü yönetimden kaynaklandığı şeklinde tüketicilere açıklandığını ifade etmektedir.

Mr Miliband ise enerji firmalarını vurgunculukla suçlamaktadır. Şöyle ki enerji fiyatlarının aşırı yüksek olduğunu ve perakende satış fiyatlarının toptan enerji fiyatları artışına paralel hızla yükseldiğini ancak toptan enerji fiyatları düşmesi halinde ise perakende enerji satış fiyatlarının çok daha yavaş düştüğüne vurgu yaparak enerji firmalarının kamuoyu algısı doğrultusunda hareket etmek suretiyle mevcut durumu istismar ettiğini belirtmektedir. Enerji fiyatlarındaki artış kısmen de olsa uluslararası gaz fiyatları yükselmesinden kaynaklanmaktadır. Bununla beraber enerji faturalarındaki en hızla artışa çevresel ve sosyal politikalar kökenli ek vergiler neden olmaktadır. Örneğin, söz konusu ilave vergiler, karbon emisyonları ve karbondioksit salınımları azaltılması, kısıtlanması ile sınırlandırılması programları ya da İngiliz konutlarının ücretsiz ısı yalıtımları projelerine uygulanan finansal destekler temelli harcamaları içermektedir. British Gas, belirtilen ek vergi kaynaklı mali faslın fiyatlara toplamda %10 katkı yaptığını hesap etmektedir. Söz konusu ilave vergilerin çoğunluğu da önceki İngiliz İşçi Partisi hükümetleri tarafından yürürlüğe konulmuştur. Her şeye rağmen İngiltere elektrik fiyatları şimdilik diğer Avrupa ülkeleri fiyatlarına kıyasla daha düşük seyretmektedir. Üstelikte de aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi yıllara göre İngiliz elektrik enerjisi fiyat tarifeleri artışı öteki Avrupa ülkelerine nazaran daha kararlı bir seyir izlemektedir.

2008 yılından günümüze kadar Avrupa ülkeleri konut elektrik fiyatları, vergiler dahil olmak üzere kWh başına Euro olarak tabloda verilmektedir.

ÜLKELER	YILLAR						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Eylül 2013
Almanya	0.22	0.23	0.24	0.25	0.26	0.27	0.30
İrlanda	0.18	0.20	0.18	0.19	0.22	0.23	0.23
AB-27 Ortalama	0.15	0.16	0.17	0.18	0.19	0.20	0.20
İspanya	0.13	0.15	0.17	0.20	0.22	0.23	0.23
İngiltere	0.13	0.14	0.14	0.15	0.17	0.18	0.19
Fransa	0.12	0.12	0.13	0.14	0.14	0.14	0.15

Kaynak: Eurostat

Tablodan da açıkça izlendiği gibi Fransa elektrik fiyat tarifeleri Avrupa ülkeleri arasında en istikrarlı bir konumda bulunmaktadır. Fransız elektrik üretimi dörtte üç oranında karbondioksit emisyonları olmayan modern evrimsel nükleer reaktörler vasıtasıyla sağlanmaktadır. Ayrıca akıllı programlar doğrultusunda doğa dostu karbonsuz yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) da Fransa'da yoğun şekilde kullanılmaktadır. Avrupa Birliği 27 ülkenin ortalama elektrik fiyat tarifeleri ve Almanya elektrik fiyatları ise lineer bir artış göstermektedir. Küresel mali krizler ve global ekonomik iflaslar yaşanan yıl olan 2008 'de yapılan bir araştırma enerji fiyat düzenlemeleri ve ayarlamaları açısından bilinmeyen gizli bir durum gözlenmemiştir.

Elektrik fiyatlandırma sistemi kapsamında eş zamanlı olan değişimler de serbest pazar ekonomisi ve rekabetçi market koşulları çerçevesinde gerçekleşmiştir. 2010 'da yapılan diğer bir araştırmada ise sadece elektrik vergi tarifeleri çok karmaşık bulunmuştur. Bu arada İngiltere gaz ve elektrik dağıtım firmaları da çok büyük kazanç sağlayamamıştır. En iyi kâr marjı %4 ila %5 arasında değişmekte ve yeni enerji üretim tesisi sermaye maliyeti de riskli teşebbüs statüsünde değerlendirilmektedir. Öte yandan, İngiltere 2011 müessif Japon Fukuşima nükleer enerji reaktörleri kazaları sonrası temel yük kaynağı modern yeni nesil nükleer güç santrali inşaatları tasarlayan bir batı ülkesi konumundadır. Örneğin, EDF İngiliz nükleer enerji sektörü içeriğinde 30 milyar Euro civarında ilk yatırım maliyetleri çok yüksek olan çağdaş yeni kuşak nükleer güç santralleri kurulması ve işletilmesi çalışmalarını başlatmayı planlamaktadır. Karbonsuz yenilikçi nükleer reaktörler piyasa değeri de takribi 42 milyar pound 'a kadar ulaşmaktadır. İşçi Partisi kendi başına enerji pazarı içinde rekabetçi ortamı dışlayan enerji fiyatlarının dondurulması politikasını planlamaktadır. Bununla beraber İşçi partisi iktidara geldiğinde enerji politikasını temel olarak gözden geçirecektir. Mr Miliband, hem elektrik fiyatlarını dondurmak hem de düzenleyici organizasyon İngiltere Enerji Endüstrisi ve Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu Ofgem (**Office of Gas and Electricity Markets – Ofgem**)'i lağvetmek ve onun yerine tüketici dostu gözlemci kuruluş kurmak için zaman kazanacağını açıklamaktadır. Ayrıca Ed Miliband, İngiltere elektrik piyasası açısından daha az pazar odaklı rekabetçi ticareti ortadan kaldıran merkezî sistemini yeniden getirmeyi düşünmektedir. Söz konusu markete yönelik olmayan merkezi elektrik sistemi daha önceki İşçi Partisi hükümeti tarafından denenerak terk edilmiştir. Getirilecek yeni merkezi elektrik piyasası kapsamında şeffaflığı geliştirmek için elektrik idarelerinin elektrik üretimi ve perakende satış ünitelerinin ayrılması da teşvik edilecektir. Bir defaya mahsus elektrik fiyatı dondurulması politikası sona erdiğinde ise elektrik üretim ve dağıtım idarelerinin elektrik faturalarını hızla artırmasına müsaade edilmesi olasılığının da ortadan kalkacağı beklenmektedir. Elektrik fiyatlarının daimi mevzuatı da Mr Miliband 'ın hedefleri arasında olası kabul edilmektedir.

Enerji firmaları ortaya atılan önerilere şiddetle karşı çıkmakta ve elektrik fiyatlarının dondurulması düzenlemesinin ülkeyi iş kayıpları ve elektrik kesintileri uygulamalarına doğru sürükleyebileceğini öngörmektedir. British Gas 'a sahip çok uluslu enerji devi Centria, söz konusu enerji fiyatları dondurulması düzenlemesi uygulamaya geçirildiği takdirde İngiltere'yi terk edeceği tehdidinde bulunmaktadır. Muhtemelen abartılı da olsa her şeye rağmen İngiltere elektrik kesintileri ve elektrik kısıntıları tezi mantıksız değildir. İngiltere halihazırda ufukta beliren ciddi enerji krizi ile de karşı karşıyadır. Devreden çıkarılacak olan kirli çağ dışı baz elektrik yükü kaynağı kömür yakan elektrik santralleri yenilenmemesi nedeniyle 2014 yılı kış aylarından başlamak üzere birkaç sene İngiliz elektrik üretimi kapasitesinin çok zorlanacağı tahmin edilmektedir. İngiltere elektrik enerjisi üretimi potansiyelinin yeni elektrik yatırımları ile sıkıntıdan kurtulabilmesi de günümüzde imkânsız gibi görünmektedir. 2015 yılına kadar bir genel seçim olmaması rağmen Mr Miliband'ın açıklamasını müteakip kısa süre zarfında enerji yatırımcılarının gelecek için umutlarını yitirmesi olasılığı da artmaktadır. Yapılan beyanat sonrası planlanan doğa dostu kriterler ve çevresel perspektifler de zarar görecektir. Bir brokerlik kuruluşu Liberum 'dan Peter Atherton, çevreci yenilenebilir enerji kaynakları (YEK) kapsamında İngiltere rüzgar elektrik santralleri (RES) ve güneş enerjisi santralleri (GES) yatırımları projelerinin sektöre uğramasının kaçınılmaz olacağını öngörmektedir. Mevcut durumda İşçi Partisi 2020 yılına kadar planlanan yürürlükteki İngiliz yenilenebilir enerji kaynakları (YEK)

yatırımları çalışmalarını terk ettiği görüntüsü de sergilemektedir. Böylece bir önceki İşçi Partisi hükümeti tarafından mutabakata varılarak taahhüt edilen 2030 yılı sera gazı emisyonlarının sınırlandırılması, kontrol ve denetim altına alınması hedefleri suya düşmektedir. Sonuçta 2015 yılında elektrik fiyatlarının dondurulması beyanati ile Mr Miliband daha şimdiden enerji yatırımlarının askıya alınması risklerine meydan vermekte ve 2014 yılından sonra ülkede çok daha uzun aynı zamanda derin boyutlarda İngiltere enerji krizi başlamasına da ön ayak olmaktadır. Dolayısıyla da İşçi Partisi Liderinin kesinlikle taraftar olmamasına rağmen eninde sonunda İngiltere daha yüksek ve hızlı elektrik fiyatları artışlarına doğru sürüklenecektir.

Kaynaklar:

- Yeni Nesil Nükleer Güç Reaktörleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2006.
- Almanya'da Nükleer Enerjinin Geleceği, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2007.
- İngiltere'de Enerji Arz Güvenliği, Enerji Kaynaklarının Çeşitlendirilmesi, Nükleer Santraller ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Nükleer Enerji Santralleri, Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Geleceği ve Enerji Kaynak Çeşitliliği, Ahmet Cangüzel Taner; FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Nükleer Santraller ve Gelecekteki Nükleer Enerji Projeksiyonları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Fransa'da Nükleer Santraller ve Nükleer Reaktörlerin Geleceği, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Nükleer Güç Santralleri Gelişiminde Nükleer Emniyet ve Nükleer Güvenlik, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2008.
- Avrupa'da Nükleer Santraller ve Nükleer Enerji Perspektifleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- Fosil Yakıtlı Termik Santraller, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları Faydalı Bilgiler, 2009.
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları ve Küresel Ekonomik Kriz, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2009.
- İngiltere; Yenilikçi Nükleer Santraller ve Enerji Ulaşım Telekomünikasyon Altyapı Yatırımları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- İleri Nükleer Santraller, İklimsel Değişim Mekanizmaları, Küresel Isınma ve İklim Değişiklikleri Bilimsel Raporları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Almanya; Enerji Stratejisi ve Nükleer Güç Santralleri İşletilmesi Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Temiz Enerji Kaynakları, Nükleer Elektrik Reaktörleri, Küresel Ekonomik Kriz ve Küresel Mali İflas, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2010.
- Kömür Yakan Termik Santraller, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- İngiltere ve Avustralya Karbon Emisyonu Politikaları ile Karbondioksit Vergisi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Japonya Depremi Tsunami ve Nükleer Reaktörler, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Fukushima Nükleer Güç Santralleri Kazaları Sonrası Modern Nükleer Santraller Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.

- Japonya Deprem Tsunami Sprt Dalgaları Doęal Felaketler Sonucu Nükleer Reaktör Kazaları Sonrası Almanya Nükleer Enerji Politikası Sarmalı, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Almanya Nükleer Elektrik Santralleri Kapatılması Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- Almanya Nükleer Santraller Kapatılması Kararı Sonrası Elektrik retimi ıkmazı, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- evre Dostu Temiz Enerji Kaynakları Teknolojileri Projeksiyonları ve Küresel evreci Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yatırımları, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, faydalı Bilgiler, 2011.
- Çağdaş Nükleer Santraller ve Avrupa Basınçlı Su Reaktörleri (European Pressurized Water Reactor-EPR) ile ilgili Fransa'nın Pazarlama İkilemi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2011.
- İngiltere Elektrik Piyasası, Elektrik retimi Reformları, Enerji Portföyü ve Elektrik Enerjisi Projeksiyonları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- İngiltere Düşük Karbon Ekonomisi Devrimi ve Maliyetleri Yüksek Doğa Dostu Yeni Yenilenebilir Enerji Kaynakları Yatırımları Stratejisi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- İngiltere Geleneksel Olmayan Kaya Gazı Rezervleri, Yeni Nesil Şeyl Gazı çıkarılması ve üretimi alışmaları, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Almanya Enerji Devrimi ve Enerji Dönüşümü-Energiewende Politikaları, Fosil Yakıtlı ve Nükleer Enerji Tabanlı Ekonomi Sistemi Portföyünden Yenilenebilir Enerji Kaynakları Temelli Ekonomi Sistemi Portföyüne Transformasyon, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2012.
- Almanya Enerji Reformu Düşük Karbon Ekonomileri Yenilebilir Enerji Kaynakları YEK Devrimi ve Energiewende Enerji evrimi Amazı, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Almanya Yeřil Enerji Devrimi Energiewende Enerji Dönüşümü Süreci İçinde Elektrik Şebekesi Sistem Kararsızlıkları ve Gerilim (Voltaj) Dengesizlikleri, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Amerika Birleřik Devletleri Kömür Kullanan Termik Santraller ve Yeni evre Kirlilięi Yasal Düzenlemeleri Perspektifi, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Avrupa Kömür Yakıt Kaynaklı Elektrik Santralleri Projeksiyonları ile Dünyanın Kirli Enerji Kaynağı Kömürün Yeniden Doęu ve Diriliři, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Almanya Yenilenebilir Enerji Kaynakları (YEK) Kapsamında Açık Deniz Rüzgar Elektrik Santralleri (RES) ve Enerji Dönüşümü (Energiewende) İkilemi, Ahmet Cangüzel Taner, Fizik Mühendisleri Odası Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- Avrupa Klasik Olmayan Doğalgaz Türü Yeni Kuşak Şeyl Gazı (Kaya-Gazı) Aranması, çıkarılması ve üretimi ile Şeyl Kayalarını Hidrolik Kırma (Hydraulic Fracking) ve Kayaları Hidrolik atlatma (Hydraulic Fracturing) Teknolojileri Uygulamalarının Geleceği, Ahmet Cangüzel Taner, FMO Yayınları, Faydalı Bilgiler, 2013.
- The Economist Dergisi (28 Eylül – 04 Ekim 2013).

Fizik Mühendisleri Odası Resmi İnternet Sitesi:

www.fmo.org.tr/_yayinlar/faydali-bilgiler